

FORUMUL ROMÂNIA JUNĂ

ECONOMIE

VIZIUNE PENTRU ROMÂNIA VIITOARE (2030)

OBSTACOLE. SOLUȚII. MĂSURI. RESPONSABILITATE

„Prin acest efort de colaborare, aspirăm la sensibilizarea opiniei publice și a structurilor decizionale de la nivel public și privat în sensul conștientizării individuale și colective a situației economiei românești de la momentul actual și a necesității de acțiune imediată și susținută pentru asumarea și sprijinirea unei dezvoltări economice – sustenabile pe termen lung – a României.”

„Avem certitudinea că, prin Forumul „România Jună”, am reușit să facem un prim pas în sprijinul acestei aspirații.”

În prezent, România are nevoie de politici structurale bine definite în domenii ce reprezintă sau pot reprezenta avantaje comparative pentru țara noastră. Tehnologia informației (IT), turismul și agricultura dețin un potențial încă neexplorat în acest sens. Satisfacerea acestei necesități se lovește, însă, de dificultăți legate de infrastructură, de gestionarea resurselor energetice, de colectarea veniturilor bugetare și redistribuirea acestora, precum și de diversele obstacole pe care le întâmpină actorii economici ce operează în mediul de afaceri românesc. Soluțiile și măsurile formulate de grupul „Economie” conturează un proiect de dezvoltare economică pe termen lung care aspiră să transforme România într-un „Silicon Valley”, un nucleu turistic și un „grânar” al Europei.

OBSTACOLE PENTRU ROMÂNIA

În cadrul primei întâlniri a grupului de expertiză economică (GE ECON), acesta și-a propus să identifice principalele obstacole cu care se confruntă economia României în prezent. Astfel, în procesul de identificare a problemelor actuale, GE ECON a dezbătut multiple aspecte specifice economiei românești, conectându-le totodată la situația de ansamblu a economiei internaționale.

Principalele obstacole identificate vizează domeniile economice prioritare din prezent, precum și pilonii pe care se bazează evoluția economică a acestora în următorii ani. Din prima categorie fac parte domeniul tehnologiei informației (IT), turismul și agricultura.

În *domeniul IT*, România se confruntă cu *emigrația forței de muncă specializată, slaba adaptare a sistemului educațional la cerințele pieței muncii*, integrarea limitată a sistemelor informatice în sectorul public și lipsa unui mediu stimulat de dezvoltare a startup-urilor.

Turismul se confruntă cu lipsa unei viziuni coerente de dezvoltare susținută pe termen mediu și lung, promovarea acestuia nefiind clar conturată.

Principala problemă a *agriculturii* românești o reprezintă *subexploatarea terenurilor agricole datorită fragmentării (parcelării) acestora*. De asemenea, sistemul de distribuție a produselor agricole este ineficient, iar fiscalitatea se caracterizează prin inadecvare.

În ceea ce privește cea de-a doua categorie, cea a pilonilor pe care se pot dezvolta cele trei domenii prioritare, GE ECON a identificat o serie de obstacole la nivelul fiecăruia dintre aceștia: la nivelul infrastructurii, al energiei, al veniturilor și cheltuielilor bugetare, precum și la nivelul mediului de afaceri.

În materie de *infrastructură*, România se află în cea mai slabă poziție din Europa. Pe cât de central dezvoltării economice, acest domeniu este pe atât de subdezvoltat în țara noastră. Această realitate are un impact negativ asupra investițiilor străine, turismului, sistemelor de distribuție și valorificării poziției strategice a României, alimentând totodată gestiunea deficitară a deșeurilor industriale și a apelor reziduale. Important de menționat este că, în condițiile actuale, România nu își poate fructifica poziția sa geostrategică de legătură între Orientul Mijlociu și Europa Centrală și de Vest.

PARTICIPANȚI

Alina Elena Balalia
Ana Maria Bobeică
Anca Maria Gherman
Andra Popa
Andra Velicu
Andreea Moraru
Anton Casian
Călin Ile
Clara Volintiru
Cosmina Dorobanțu
Cristina Paraschiva
Dan Dimitriu
Daniel Farmache
George Cărpuşor
Iulian Dumitrescu
Mădălina Persu
Mihai Precup
Mihai Şuta
Mircea Zachia
Olivian Ortopan
Radu Petrariu
Raluca Georgiana Popescu
Reinhold-Lehel Stadler
Sebastian BoticŞtefan
Valentin Rusu
Victor Harabagiu

MODERATORI

Daniel Dăianu
Ionuţ Dumitru
Răzvan Orăşanu

Daria Istrate
Sorana Şerban
Ana Becheru
Dragoş Roibu

La *nivel energetic*, gestiunea defectuoasă a acestui sector implică pierderi economice directe pentru România. Astfel, principalele probleme în domeniul energiei se referă la intermediarii din acest sector, la capacitățile degradate, la reglementarea prețurilor și la carența de investiții în producție, distribuție și cercetare din acest domeniu.

În cazul *veniturilor bugetare*, principalele probleme ale României în ceea ce privește colectarea veniturilor bugetare din taxe și impozite sunt evaziunea fiscală și nivelul crescut de birocrație. Evaziunea fiscală din România este una dintre principalele provocări la adresa sustenabilității finanțelor publice, în timp ce sistemul birocratic cuprinde în jur de 400 de administrații fiscale și ocupă penultimul loc în lume (182/183) într-un clasament al numărului de plăți de taxe pe care companiile îl au de făcut anual, conform unui studiu realizat de Banca Mondială (*Noiembrie 2010, Doing Business 2011: Making a difference for entrepreneurs*). În schimb, România are venituri bugetare cu mult sub media Uniunii Europene, care este de 44% din Produsul Intern Brut, în 2010 ea obținând doar 32.4% din PIB, potrivit datelor furnizate de Consiliul Fiscal în martie 2011 (conform Raportului Anual: Evoluții și perspective macroeconomice și bugetare). Situația de față nu este generată însă de o politică fiscală redusă, ci dimpotrivă. Aceste deficite sistemic cronice afectează negativ atât capacitatea bugetară a statului, cât și investițiile străine.

La *nivelul cheltuielilor bugetare*, principalul obstacol este ineficiența, dublată de practici ilicite precum deturnarea de fonduri și capturarea statului, dar și de politizări excesive ale personalului din zona administrației publice.

În ceea ce privește *investițiile străine și mediul de afaceri autohton*, obstacolele cele mai severe se găsesc la nivelul înființării și dezvoltării de afaceri în România. Dificultatea de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii, dialogul dificil între autorități și actorii economici și lipsa de previzibilitate a cadrului legal sunt doar câteva dintre acestea. Corupția din sectorul public și mediul privat reprezintă, de asemenea, un obstacol major în dezvoltarea economiei românești. Nu în ultimul rând, garantarea dreptului de proprietate nu a înregistrat în ultimii ani îmbunătățiri în România, aceasta având un impact negativ asupra percepției investitorilor străini despre asupra atractivitatea mediului de afaceri românesc. Potrivit „Indexului Libertății Economice din 2011” al *Heritage Foundation*, România nu a progresat în domeniul asigurării drepturilor de proprietate, situându-se sub media globală.

În subsidiar, GE ECON a identificat o serie de alte obstacole care nu vor fi tratate în prezentul material, dar care sunt demne de menționat, dată fiind severitatea lor în contextul economiei românești actuale.

Mai întâi, în România, *sectorul financiar este insuficient dezvoltat mai ales în zona capitalizării bursiere*. În strânsă legătură cu nivelul scăzut de dezvoltare al economiei reale, sectorul financiar românesc este deficitar în ceea ce privește motivarea companiilor de a-și diversifica structura de capital (prin, de pildă, emisiuni de obligațiuni sau intrarea pe piața de capital prin intermediul Ofertelor Publice Primare), încurajarea instituțiilor financiare private de a investi în interiorul țării, dar și în ceea ce privește antrenarea investițiilor retail (atât în depozite bancare, cât și în fonduri de investiții, pensii private și instrumente financiare de pe piața de capital).

În al doilea rând, pe fondul îmbătrânirii populației, *sistemul asigurărilor sociale de stat necesită un proces de reevaluare și reformare*. În viziunea GE ECON, soluționarea actualei crize a sistemului de asigurări sociale se poate face printr-o tranziție parțială graduală către un sistem complementar privat. Cu toate că sistemul public de pensii nu poate fi abandonat, el va trebui îmbunătățit prin eficientizarea schemei de tip PAYG – „pay-as-you-go” (pilonul I din acest sistem). Astfel, în sensul corectării unor dezechilibre actuale considerăm că este necesară o politică de încurajare a natalității, pe de-o parte, și a participării cât mai îndelungate pe piața muncii pe de altă parte. În acest sens, o problemă majoră în viziunea GE ECON, o reprezintă și emigrarea tinerilor din țară și motivația redusă a acestora de a se întoarce în România.

Mai mult, este esențial să se încurajeze dezvoltarea pilonilor II (cotizațiile către fondurile private) și III (pensiile facultative) din sistemul de pensii, prin măsuri fiscale de creștere a atractivității contribuției la acest tip de scheme și prin mecanisme de reglementare și garantare a securității portofoliilor de investiții. Astfel, odată

dezvoltate aceste scheme de pensii private, se poate încuraja dezvoltarea unor portofolii bazate pe active interne, pentru a se crea efect de multiplicare în economia națională. Un exemplu în acest sens este cazul Poloniei, unde fondurile private de pensii au posibilitatea de a investi în instrumente financiare străine în limita unui plafon de 5% și (începând din aprilie 2011) de 15% (A se vedea „Survey of Investment Regulation of Pension Funds” al Organizației de Cooperare Economică și Dezvoltare, 2010).

În al treilea rând, în ceea ce privește forța de muncă, *competitivitatea limitată a capitalul uman și flexibilitatea redusă* a acestuia sunt doar două dintre multiplele deficiențe ale acestui sector. România are în prezent un sistem educațional neperformant în plan internațional, mai ales la nivel preuniversitar și mai apoi la nivel universitar și post-universitar. De asemenea, la momentul actual, în România, *calificarea forței de muncă nu este făcută în conformitate cu echilibrul existent dintre cererea și oferta pieței*.

În contextul celor formulate anterior, GE ECON a ales să se concentreze pe următoarele paliere de abordare:

I. Domeniul IT

II. Turismul

III. Agricultură

IV. Infrastructură

V. Sectorul energetic

VI. Venituri și cheltuieli bugetare

VII. Mediul de afaceri

SOLUȚII PENTRU ROMÂNIA

Prioritatea I: Domeniul IT

Având în vedere interesul tinerei generații pentru tehnologie și inovație, dorința tinerilor de a urma studii în domeniul tehnologiei informației (IT), rezultatele bune obținute de aceștia, succesul unor inițiative în acest domeniu, dar și calitatea foarte bună a rețelei de acces la internet (cel puțin în centrele urbane), există *un potențial uriaș de dezvoltare, de fructificare a avantajului comparativ al României în acest domeniu.*

Soluția pe care o propunem pe termen lung pentru acest domeniu și care poate căpăta contur în cadrul unui parteneriat public-privat, impune *stimularea investițiilor în cercetare-dezvoltare și dezvoltarea unor centre de excelență și clustere pentru sectorul IT în România.*

Viziunea GE ECON pe termen lung este “*România - un Silicon Valley al Europei*”.

Prioritatea II: Turismul

Pentru România, un avantaj comparativ semnificativ, care necesită o *dezvoltare mixtă* - atât prin inițiativa privată cât și prin sprijin din partea sectorului public – este turismul. *Turismul cultural, peisagistic și eco, medical și balnear, sportiv și turismul de afaceri sunt categoriile cu potențial deosebit de dezvoltare pe termen scurt, dar mai ales pe termen mediu și lung.*

În segmentul de timp liber, Bucureștiul trebuie promovat ca destinație dinamică pentru consumatorul tânăr. Capitala trebuie promovată ca destinație city-break, concept ce înglobează o dezvoltare pe mai multe segmente, inclusiv prin evenimente culturale, sportive și artistice. Creșterea turismului de afaceri poate fi determinată prin continuarea dezvoltării sectorului MICE (Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions). *Plasarea Bucureștiului pe harta centrelor importante de evenimente din domeniul afacerilor din Europa* va genera sporirea investițiilor în domeniul hotelier, va facilita intrarea pe piața locală a mai multor jucători internaționali importanți și va asigura un flux mai mare de oameni de afaceri și investitori care pot sesiza diverse oportunități de investiții în țara noastră.

Viziunea GE ECON pe termen lung este „*Turismul – 10% din PIB*”.

Prioritatea III: Agricultură

Potențialul de *creștere a producției agricole românești* este de cel puțin patru ori mai mare decât nivelul actual. Astfel, soluția pentru dezvoltarea acestui domeniu este ca sectorul agricol să ajungă la performanța de a satisface consumul intern cu precădere din producția locală, în primul rând prin *asocierea producătorilor și grupării (comasării) terenurilor agricole în suprafețe care să permită exploatarea eficientă și creșterea productivității*.

În sprijinul stimulării cultivării terenurilor agricole, GE ECON a propus impozitarea, într-o primă fază, a terenurilor nelucrate ca măsură pe termen scurt. Întrucât o mare parte din producția agricolă internă este conformă cu standardele culturilor organice, GE ECON a *propus menținerea tipului de agricultură organică astfel încât România să devină, din punct de vedere al volumului, cel mai mare producător bio din Uniunea Europeană*. În aceeași ordine de idei, promovarea acestui tip de agricultură reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea turismului rural (turismul eco).

Viziunea GE ECON pe termen lung este *“România – grâнарul Europei”*.

Prioritatea IV: Infrastructură

Dezvoltarea unei infrastructuri de calitate este absolut necesară pentru soluționarea problemelor din domeniile prioritare identificate anterior. Soluțiile propuse pe termen scurt și mediu pentru îmbunătățirea acestui domeniu gravitează în jurul necesității creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene nerambursabile pentru infrastructură, mai ales în scopul *conectării României la rețeaua europeană de transport*. Este necesară o *dezvoltare multi-dimensională a rețelei de autostrăzi, a rețelei de căi ferate, cât și a celei de transport naval, aerian de pasageri și cargo*. Pe termen lung, este de dorit realizarea unei rețele de transport eficientă, modelată în funcție de fluxul de transport intern de marfă și persoane.

Prioritatea V: Sectorul energetic

Soluțiile privind *optimizarea energetică a României* sunt împărțite între cele ce vizează termenul scurt și cele ce implică un demers mai amplu în timp. Din prima categorie fac parte *creșterea transparenței companiilor energetice de stat și liberalizarea pieței energiei*.

Soluțiile pe termen lung includ restructurarea companiilor statului și transformarea lor în „campioni energetici”, creșterea capacității de producție și distribuție a energiei pe piața internă și determinarea mixului energetic optim pentru România.

Prioritatea VI: Veniturile și cheltuielile bugetare

Pentru dezvoltarea durabilă și sustenabilă a economiei românești trebuie să existe disponibilități bugetare pentru investiții și stimularea activității economice. Aceste resurse bugetare se pot obține printr-o *eficientizare a procesului de colectare a taxelor și impozitelor* și nu neapărat prin creșterea plafoanelor de impozitare. Principala soluție pe care o propunem este eficientizarea procesului de colectare a taxelor *prin măsuri de informatizare și fluidizare procedurală*. Pe termen lung, GE ECON propune un proces de reevaluare a sistemului de impozitare.

Cheltuielile bugetare reprezintă un obiectiv central de reformă. Soluția noastră la această problemă este *eficientizarea cheltuielilor bugetare* într-o primă fază *prin transparentizarea gestionării companiilor de stat și îmbunătățirea reglementării monopolurilor publice*. Pe termen lung, pentru eficientizarea cheltuielilor publice și responsabilizarea aparatului public, vizăm creșterea gradului de implicare a publicului în deciziile bugetare locale.

Prioritatea VII: Mediul de afaceri

Soluțiile pentru dezvoltarea în România a unui *mediu de afaceri prietenos și competitiv* se referă la *simplificarea cadrului legal și instituțional*, re poziționarea statului din client rău-platnic în susținător și partener-facilitator al mediului privat, finanțator al economiei reale, *promotor al inițiativei private și stimulator al activității întreprinderilor mici și mijlocii*. În egală măsură, legiferarea strictă și sancționarea dură a nerespectării drepturilor de proprietate sunt esențiale pentru *garantarea siguranței investițiilor străine în țara noastră*. Pe termen lung, GE ECON a luat în considerare prioritizarea și *atragera investițiilor străine în sectoare capabile să genereze externalități pozitive în economie*.

MECANISME DE IMPLEMENTARE A SOLUȚIILOR

Prioritatea I : Domeniul IT

Stimularea avantajului comparativ al României în domeniul tehnologiei informației

- Dezvoltarea de centre de excelență și clustere în domeniul IT recunoscute la nivel global
- Crearea și dezvoltarea de parcuri industriale și incubatoare de startup-uri, de clustere și de poli de competitivitate
- Dezvoltarea și consolidarea unei infrastructuri informaționale durabile pentru atragerea marilor companii din domeniu în România

Prioritatea II : Turismul

Dezvoltarea mixtă a turismului românesc

PE TERMEN SCURT

- Înființarea unui portal de informare pentru străini, cu diverse servicii precum cea de rezervare online
- Dezvoltarea unei rețele de centre locale de informare turistică
- Promovarea pachetelor de tip „all-inclusive”
- Descentralizarea parțială a bugetului aferent turismului
- *Formarea de ghizi locali care să fie disponibili atât la centrele de informare cât și la diversele obiective turistice din țară*
- Susținerea și promovarea de evenimente culturale, sociale sau sportive
- Desfășurarea unui proiect pe litoralul românesc de tip stațiune-pilot prin concesionarea unui teren investitorilor străini în scopul încurajării turismului în zonă.

PE TERMEN LUNG

- *Reabilitarea tuturor obiectivelor istorice*
- Crearea unui mediu propice pentru investitorii străini în domeniul turismului
- Oferirea de stimulente pentru derularea activităților de turism pe toată perioada anului calendaristic.

Prioritatea III : Agricultura

Creșterea producției și performanței agriculturii românești

PE TERMEN SCURT

- Eficientizarea activității centrelor de consiliere pentru accesarea fondurilor europene
- Reglementarea și transparentizarea activităților de intermediere a produselor agricole
- *Impozitarea proprietarilor de terenuri agricole neexploatate*
- *Încurajarea înființării de asociații agricole* (prin, de pildă, oferirea de stimulente)
- Organizarea unei campanii de promovare a consumului de produse românești
- Dezvoltarea agriculturii eco

PE TERMEN LUNG

- *Dezvoltarea sistemelor de irigații și mecanizare*
- Dezvoltarea unei *rețele de centre de colectare și distribuție a produselor agricole*
- Încurajarea industriei agro-alimentare.

Prioritatea IV : Infrastructura

Dezvoltarea unei infrastructuri de calitate

- *Direcționarea fondurilor europene către proiecte de infrastructură.* Pentru implementarea acestei măsuri vor fi necesare inventarierea proiectelor și investițiilor actuale, prioritizarea acestora pe principii economice și implementarea unui sistem de urmărire a investițiilor în infrastructură.
- *Decongestionarea traficului rutier.* Această măsură va impune *fluidizarea traficului* în intersecții (ex. sensuri giratorii pentru intersecțiile aglomerate), construirea de poduri, lărgirea șoselelor la două sau mai multe benzi și *crearea de centuri ocolitoare pentru marile orașe*, în special pentru autovehiculele de categoria D și E.
- *Dezvoltarea transportului naval.* Punerea în practică a acestei propuneri va presupune facilitarea investițiilor pentru construirea de noi dane, modernizarea celor existente și dotarea lor cu utilaje performante pentru încărcare/descărcare vapoare, atât în porturile maritime, cât și în cele fluviale.
- Gestionarea eficientă a deșeurilor și a apelor reziduale (prin, de pildă, tratarea chimică a deșeurilor și construirea unor stații de epurare).

Prioritatea V : Sectorul energetic

Optimizarea energetică a României

- Transparentizarea companiilor energetice în special în materie de contractare
- Crearea de comisii independente de verificare a procedurii de alocare a contractelor
- Privatizarea parțială a companiilor energetice de stat
- Crearea de parteneriate pentru consultanță în sensul atragerii de investitori străini în energie.

Prioritatea VI : Veniturile și cheltuielile bugetare

Eficientizarea procesului de colectare a taxelor și impozitelor

- Reformarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin aplicarea planului implementat de Banca Mondială în Bulgaria (ce presupune informatizarea și fluidizarea procedurală în materie de fiscalitate)
- Reevaluarea procesului de impozitare pe baza consultărilor cu experții economici

Eficientizarea cheltuielilor bugetare

- *Transparentizarea datelor financiare ale companiilor de stat*
- *Introducerea managementului privat în gestionarea acestora*
- Dezvoltarea parteneriatelor și colaborărilor între sectorul public și cel privat. Necesitatea reformării modului în care sunt gestionate resursele publice este certă, însă identificarea mecanismelor fezabile de soluționare a deficiențelor acestui domeniu nu poate fi decât rezultatul unor dezbateri mai ample în spațiul public românesc. GE ECON are încredere că materialul de față va reprezenta un început în acest sens.

Prioritatea VII : Mediul de Afaceri

Eficientizarea procesului de colectare a taxelor și impozitelor

- Creșterea gradului de predictibilitate a legislației general și speciale (aplicabile mediului de afaceri)
- *Simplificarea și corelarea legilor privind mediul de afaceri*
- *Repoziționarea statului ca partener al mediului privat.* Această propunere se referă la o colaborare sinergică între stat și mediul privat, fără a se face apel la o extindere a atribuțiilor și competențelor sectorului public în ceea ce privește activitatea mediului de afaceri.
- *Introducerea opțiunii de pre-finanțare pentru startup-uri.*

RESPONSABILITATEA GENERAȚIEI TINERE

Grupul de expertiză „Economie” a identificat o serie de acțiuni specifice ce vor putea fi derulate prin implicarea profesională și personală a membrilor. Astfel, GE ECON va urmări implementarea a trei inițiative strâns legate între ele, pe termen scurt și mediu.

Acțiuni pentru confruntarea obstacolelor

ACȚIUNEA 1. CREAREA UNUI GRUP EXTINS DE EXPERTIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ

Acesta va reuni tineri români din țară și din străinătate cu pregătire și/sau rezultate deosebite în acest domeniu. Prin această primă inițiativă, GE ECON urmărește implicarea capitalului uman valoros existent pentru elaborarea periodică a unor publicații, studii de specialitate și propuneri legate de dezvoltarea mediului economic și financiar românesc. Acestea vor fi înaintate către autoritățile publice vizate, de la nivel central și local. În acest cadru, GE ECON vizează organizarea de întâlniri regulate între grupul de experți și personalități din mediul economic românesc și internațional, dar și oferirea de consultanță și expertiză. Finalizarea acestei prime inițiative a fost estimată pentru sfârșitul anului calendaristic 2011.

ACȚIUNEA 2. PARTENERIATE ÎNTRE UNIVERSITĂȚI, ACTORI ECONOMICI ȘI AUTORITĂȚI/INSTITUȚII PUBLICE

În paralel cu prima inițiativă, GE ECON și-a propus să acționeze în vederea dezvoltării relațiilor din cadrul trinomialului universitate – mediu de afaceri – guvern. Această inițiativă se înscrie, în plan temporal, în continuarea și completarea celei dintâi, vizând extinderea parteneriatelor dintre universități, dar și a celor între universități, actori ai mediului privat și public. Va fi vizată promovarea rolului autorităților și instituțiilor publice în facilitarea și stimularea parteneriatelor educaționale și de cercetare. GE ECON a estimat demararea acestei inițiative la începutul anului calendaristic 2012.

ACȚIUNEA 3. PROMOVAREA PREZENTULUI RAPORT ȘI A INIȚIATIVELOR AMINTITE

Membrii GE ECON și-au asumat misiunea de promovare intensă a prezentului material și a inițiativelor descrise mai sus cu scopul de a obține o susținere cât mai solidă și mai largă din partea publicului vizat în implementarea măsurilor și acțiunilor propuse.

